

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ*

วิชัย มรกฏจินดา**

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงของประชากรไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะประชากรผู้สูงอายุที่มีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคม เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำรงอยู่ของสถาบันทางสังคม ได้แก่ สถาบันครอบครัว ดังนั้นเรื่องความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งที่สามารถบอกถึงสภาพของสังคมนั้นได้เป็นอย่างดี เมื่อสภาพสังคมไทยในชนบทปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น คนในวัยแรงงานนิยมเข้ามาทำงานในเมืองที่มีรายได้สูงกว่า และมีความเป็นอยู่สะดวก โดยให้ผู้สูงอายุช่วยเหลือบุตรหลานอยู่ในชนบท หรือการแยกไปตั้งครอบครัวใหม่ ทำให้ผู้สูงอายุขาดผู้ดูแล ผู้สูงอายุบางรายไม่สามารถประกอบอาชีพได้เนื่องจากสภาพร่างกายไม่เอื้ออำนวย มีปัญหาด้านสุขภาพ บางคนต้องออกจากงานเมื่อมีอายุที่มากขึ้นส่งผลให้ไม่มีงานทำและไม่มีรายได้มาใช้ภายในชีวิตประจำวัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่เกิดขึ้นนี้ ก่อให้เกิดปรากฏการณ์สำคัญที่มีผลต่อสังคมไทยอย่างมากมายนั้นคือ การมีผู้สูงอายุมากกว่าเด็ก ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นจากจำนวนเด็ก ที่ลดลงในขณะที่ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบันประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทยมีการเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็ว ทำให้โครงสร้างประชากรของประเทศกำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ภาวะประชากรผู้สูงอายุหรือเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและสังคมเมือง จากการสำรวจในปี 2556 มีผู้สูงอายุที่มีอายุเกิน 60 ปี เกือบ 10 ล้านคน และคาดว่าในปี 2561มีมากกว่าจำนวนเด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นครั้งแรกในประเทศไทย และจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี 2564 ที่มีจำนวนสูงถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด และปี 2578 จะสูงถึงร้อยละ 30

นอกจากนี้ยังพบว่า 1 ใน 3 ของผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปี เป็นผู้ที่มีระดับรายได้ต่ำกว่าเส้นมาตรฐานของความยากจน ซึ่งกำหนดไว้ว่า 1 ปี มีรายได้คนละ 29,000 บาท ส่วนผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เริ่มมีระดับที่สูงขึ้นรัฐบาลจึงกำหนดมาตรการ 3 ส่วน คือ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตได้อยู่

* บทความนี้เรียบเรียงจากสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ปีการศึกษา 2563

** นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี ให้ข้อมูลความรู้พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอย่างปลอดภัย ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคชุมชนเข้ามามีบทบาทในการดูแลสุขภาพ การออกแบบการก่อสร้างอาคารที่พักให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ เสริมสร้างสุขภาพอนามัยจัดระบบสาธารณสุขให้ใช้ได้สะดวก ส่งเสริมให้ดูแลสุขภาพตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการประกันรายได้มั่นคงและยั่งยืน ปรับแก้ไขกฎหมายที่ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ วางแผนการออมเงินในวัยชรา พัฒนาระบบบำนาญ

ปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดให้การเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมีการจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ไว้แล้ว การที่รัฐต้องกำหนดแผนงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุไว้อย่างเป็นทางการนั้น เป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางประชากรของประเทศ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับภาวะการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ของประชากรสูงอายุ (อายุ 60 ปีและมากกว่า) การประมาณการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ โดยองค์การสหประชาชาติระหว่างปี พ.ศ. 2533 ถึง พ.ศ. 2593 แสดงว่า เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรไทยทั้งหมดในปี พ.ศ. 2523 ร้อยละการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 47 ในปี พ.ศ. 2533 และเพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 770 ในปีพ.ศ. 2593 นอกจากนี้ องค์การสหประชาชาติยังพบว่า การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุของประเทศไทย มีระยะเวลาที่จะเข้าสู่ภาวะประชากรสูงอายุค่อนข้างสั้น เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วหลาย ๆ ประเทศ กล่าวคือ สัดส่วนประชากรสูงอายุไทย จะเพิ่มจากประมาณร้อยละ 8 ในปี พ.ศ. 2543 เป็นประมาณร้อยละ 16 ในปี พ.ศ. 2563 หรือใช้เวลาเพียงประมาณ 20 ปี ในการเพิ่มสัดส่วนประชากรสูงอายุเป็นเท่าตัว ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้ว ส่วนใหญ่ใช้เวลาประมาณ 70 ปี ถึงกว่า 100 ปี

สภาพปัญหาผู้สูงอายุในปัจจุบัน เมื่ออายุ 60 ปีขึ้นไป พบว่าร่างกายก็เสื่อมถอยไปตามอายุชัย การใช้ชีวิตประจำวันมีความยากลำบากมากขึ้น บางคนมีปัญหาในการเดินจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์เข้าช่วยเช่น วีลแชร์ ไมเท้า ซึ่งถ้าผู้สูงอายุที่มีฐานะก็จะไม่ประสบปัญหา แต่ในทางตรงกันข้ามผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย ครอบครัวยากจน ก็จะเป็นปัญหาในการดำรงชีวิต รัฐบาลจึงได้ปรับระบบช่วยเหลือผู้สูงอายุในด้านสวัสดิการต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต จึงมีการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุรัฐมีนโยบายขึ้นเพื่อสงเคราะห์คนยากจน คนยากไร้คนที่ไม่สามารถหารายได้เลี้ยงชีพตัวเองและครอบครัวได้แล้วและส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชนบท โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ในระยะแรกอยู่ในความรับผิดชอบของกรมประชาสงเคราะห์ จัดสรรให้ผู้สูงอายุทุกจังหวัด หมู่บ้านละ 3-5 คน คนละ 200 บาทต่อเดือน ต่อมาบริการเบี้ยยังชีพได้ขยายกลุ่มเป้าหมายและงบประมาณเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ โดยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ รัฐบาลได้มีการจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มเติมอีก 100 บาทเป็น 300 ต่อคนต่อเดือน ระยะแรกของการดำเนินการเบี้ยยังชีพ

ผู้สูงอายุอยู่ในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ซึ่งได้มอบหมายให้สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดเป็นผู้ดำเนินการผ่านศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เมื่อกรมประชาสงเคราะห์ได้เข้าไปรวมอยู่ในสังกัดของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในปี พ.ศ. 2536 ส่งผลให้การบริการดังกล่าวถูกโอนงานไปให้แรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดเป็นผู้ดูแลร่วมกับกรมประชาสงเคราะห์

จากนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาลส่งผลให้ในปี พ.ศ. 2544 กรมประชาสงเคราะห์ได้เริ่มการถ่ายโอนภารกิจของบริการเบี้ยยังชีพมาให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและกรุงเทพมหานครดำเนินการแทน โดยให้เป็นไปตามระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพผู้สูงอายุปีพุทธศักราช 2543 และจากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2544 และวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 ได้มีการอนุมัติเปลี่ยนแปลงการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นราย 6 เดือน 2 งวด ๆ ละ 1,800 บาท รวมเป็นเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทั้งปี 3,600 บาท (เดือนละ 300 บาท) และในปี พ.ศ. 2546 งบประมาณเบี้ยยังชีพไปอยู่ที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้ดำเนินการแทนสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด

เนื่องจากปัจจุบันระดับค่าครองชีพมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อัตราค่าเบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับอยู่ไม่เพียงพอกับการยังชีพ กระทรวงมหาดไทยจึงขออนุมัติหลักการจากคณะรัฐมนตรีเพื่อปรับเพิ่มเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากอัตราเดิมคนละ 300 บาทต่อเดือน เป็นอัตราคนละ 500 บาทต่อเดือน โดยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ลงมติอนุมัติในหลักการให้ปรับเพิ่มตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ เดือน อีกทั้งในทางปฏิบัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีศักยภาพทางการคลังสามารถเพิ่มจำนวนเงินต่อเดือน แต่รวมแล้วไม่เกิน 1,000 บาทการเปลี่ยนนโยบายของรัฐปรับเบี้ยยังชีพให้เพิ่มขึ้น เพื่อที่จะให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพที่ดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในระดับหนึ่ง¹

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการถ่ายโอนภารกิจงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ยึดถือระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 คุณสมบัติ พื้นฐานของผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพคือ ประการแรก คือ มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประการที่สองคือ มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ หรือถูกทอดทิ้ง หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดูหรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ โดยมีเงื่อนไขว่าผู้ที่ได้รับความ

¹ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. **ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย.** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เทพปัญญาวิจัย, 2548), 2.

เดือดร้อนกว่าหรือผู้ที่มีปัญหาซ้ำซ้อน หรือผู้ที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดารยากต่อการเข้าถึงบริการของรัฐ เป็นผู้ได้รับการพิจารณา²

การดำเนินสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการดำเนินงานเช่น ปัญหาในกระบวนการคัดเลือกผู้สูงอายุ และการตรวจสอบคุณสมบัติซึ่งใช้ระยะเวลายาวนานการจัดสรรเงินเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุไม่ทั่วถึง อัตราเบี้ยยังชีพที่ไม่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต ทัศนคติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการคัดเลือกผู้สูงอายุ และศักยภาพทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ ถึงแม้ว่าโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในระยะหลังจะมีการแก้ไข ปรับปรุงกระบวนการคัดเลือกผู้สูงอายุให้ครอบคลุมผู้สูงอายุที่มีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีการปรับอัตราเบี้ยยังชีพให้เป็นแบบขั้นบันไดที่แปรผันตามอายุของผู้สูงอายุ แต่กฎหมายยังไม่ชัดเจนบางประการจึงก่อให้เกิดปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สูงอายุที่มากขึ้นทะเบียน

ปัญหาในเรื่องคุณสมบัติที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ข้อ 6 (4) (ก) นั้น สร้างปัญหาให้กับผู้สูงอายุที่ได้ลงทะเบียน และยื่นคำขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทะเบียนบ้านที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ เพราะตอนลงทะเบียนยื่นคำขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุนั้น ผู้สูงอายุเองไม่ทราบว่าตนเองขาดคุณสมบัติในการยื่นคำขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ไม่ทราบว่าการได้รับบำนาญพิเศษ ที่ได้รับจากทายาทที่เสียชีวิตและเข้าหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2497 เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามในการยื่นคำขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ประกอบกับเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ก็รับขึ้นทะเบียนให้ผู้สูงอายุที่มีลักษณะต้องห้ามในการยื่นคำขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุดังกล่าวด้วย ผู้สูงอายุก็รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเรื่อยมา ตลอดจนมีการตรวจสอบพบว่าผู้สูงอายุบางรายขาดคุณสมบัติในการรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จึงได้มีการแจ้งให้ผู้สูงอายุที่รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยขาดคุณสมบัตินั้น คืนเงินให้แก่รัฐ

2. ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับขึ้นทะเบียนของผู้สูงอายุ

การกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่นำรายชื่อของผู้สูงอายุบันทึกเข้าไปในระบบระบบสารสนเทศของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการขอตั้งงบประมาณและจัดสรรงบประมาณ ซึ่งไม่ได้มีการกำหนดให้เจ้าหน้าที่มีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สูงอายุ ว่ามีคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามหรือไม่ เนื่องจากไม่ได้มีการตรวจสอบที่

² กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. แนวทางปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548. (กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548)

ครบถ้วน รอบด้าน แม้กระทั่งการตรวจสอบข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐด้วยตนเองก็ไม่ได้มีการดำเนินการแต่อย่างใด เพียงแต่ให้ตัวผู้สูงอายุเองรับรองตนเองว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนในการมีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

3. ปัญหาเกี่ยวกับผู้รับเบี้ยยังชีพถึงแก่ความตาย

สิทธิการได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจะสิ้นสุดลงเมื่อผู้สูงอายุเสียชีวิตลง และมีการแจ้งตาย ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ข้อ 15 ได้กำหนดให้นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นมีหน้าที่แจ้งการตายต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้ตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไว้แล้ว แต่ปัญหาในปัจจุบันพบว่ายังมีการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่เสียชีวิตไปแล้วอยู่ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่มีญาติ อยู่ลำพังคนเดียวและไม่มีมาราแจ้งตาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ทราบว่ามี การตายเกิดขึ้น และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ก็ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ในกรณีที่มีผู้สูงอายุตายและไม่ทราบถึงการตายของผู้สูงอายุไว้ว่าจะต้องมีวิธีการหรือการดำเนินการอย่างไร ที่จะตรวจสอบหรือพิสูจน์ว่าผู้สูงอายุยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ หรือเสียชีวิตไปแล้ว ประกอบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลาย ๆ แห่ง ละเลยการตรวจสอบการติดตามผล จึงทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว

จากปัญหาต่างๆ ดังกล่าว ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สูงอายุที่มาขึ้นทะเบียน

สำหรับปัญหาข้อนี้ขอแยกข้อเสนอแนะเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1.1 ควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2561) ข้อ 6 (4) (ก)

เดิมว่า “ผู้มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(4) ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

(ก) ผู้รับเงินบำนาญ เบี้ยหวัด บำนาญพิเศษ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน”

แก้ไขเป็น “ผู้มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(4) ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

(ก) ผู้รับเงินบำนาญ เบี้ยหวัด หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน”

การตัดคำว่า “บ้านานูพิเศษ” ออกจากคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ก็เพื่อให้ลดปัญหาการตีความ และข้ออ้างเรื่องความซ้ำซ้อนเรื่องลักษณะต้องห้ามของการได้รับบ้านานูพิเศษ โดยอ้างความซ้ำซ้อน ในการรับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้สูงอายุที่สมควรได้รับ สวัสดิการในการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่รัฐจัดสรรให้ แม้ว่าจะได้รับบ้านานูพิเศษก็ตาม เพราะบ้านานู พิเศษเป็นเงินซึ่งทางราชการจ่ายตอบแทนความชอบเป็นรายเดือน ให้แก่ ข้าราชการประจำ ทหาร กองประจำการ หรือบุคคลที่ทำหน้าที่ตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด สูญหาย ถึงตาย โดยให้จ่ายแก่ ทายาทผู้มีสิทธิตามกฎหมาย ซึ่งแตกต่างกันจากเงินสวัสดิการในการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

1.2 ควรแก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 6

เดิมว่า “ผู้มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทะเบียนบ้าน
- (3) มีอายุหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งได้ลงทะเบียน และยื่นคำขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (4) ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่
 - (ก) ผู้รับเงินบ้านานู เบี้ยหวัด หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน
 - (ข) ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - (ค) ผู้ได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน รายได้ประจำ หรือผลประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่รัฐหรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้เป็นประจำบุคคลตาม (ก) (ข) หรือ (ค) ไม่รวมถึง ผู้พิการหรือผู้ช่วย เอดส์ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 หรือผู้ที่ได้รับสวัสดิการอื่นตามมติคณะรัฐมนตรี”

แก้ไขเป็น “โดยให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (5) “ไม่เป็นผู้สูงอายุที่มีรายได้เกินสามหมื่นบาทต่อ ปี”

เพื่อให้เป็นลักษณะต้องห้ามอีกข้อหนึ่ง และเป็นการวางหลักเกณฑ์เพื่อให้สอดคล้องใน ความหมายของคำว่า “เป็นผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ” ตามระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 6 โดยเอาหลักเกณฑ์การคำนวณรายได้ของผู้สูงอายุที่ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐมา เป็นแนวทางในการกำหนดอัตราเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เกินสามหมื่น บาทต่อปี เพื่อพิสูจน์ความเป็นผู้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพเหมาะสมแก่การได้รับการสงเคราะห์ รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ทั้งนี้ จะทำให้การคัด

กรองผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และตัดสิทธิผู้สูงอายุที่มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีพออกไปจากระบบการสงเคราะห์เป็นสวัสดิการ และจะทำให้รัฐลดค่าใช้จ่ายส่วนที่ไม่เข้าองค์ประกอบในการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และอาจนำรายได้ส่วนนี้มาเพิ่มให้กับผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่มีเป็นจำนวนมากนั้น ให้ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยได้รับมากขึ้นต่อไปด้วย

2. ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ

สำหรับปัญหาข้อนี้ขอแยกข้อเสนอนี้ ดังนี้

2.1 ควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560) ข้อ 7

เดิมว่า “ให้ผู้สูงอายุที่จะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปในปีงบประมาณถัดไปลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยตนเองต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนมีภูมิลำเนา ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสถานที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด ตั้งแต่เดือนมกราคมจนถึงเดือนพฤศจิกายนของทุกปี โดยมีหลักฐาน ดังต่อไปนี้

- (1) บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายพร้อมสำเนา
- (2) ทะเบียนบ้านพร้อมสำเนา
- (3) สมุดบัญชีเงินฝากธนาคารพร้อมสำเนา สำหรับกรณีและผู้ขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุประสงค์ขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุผ่านธนาคาร

ในกรณีที่มีความจำเป็นผู้สูงอายุที่ไม่สามารถมาลงทะเบียนได้ด้วยตนเองตามวรรคหนึ่ง อาจมอบอำนาจเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นเป็นผู้ยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแทนก็ได้”

แก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ข้อ 7/1 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ตรวจสอบหลักฐานตามข้อ 7 และคุณสมบัติของผู้มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพ ตามข้อ 6 โดยต้องตรวจสอบคุณสมบัติเกี่ยวกับรายได้หรือสวัสดิการ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐด้วย เจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดำเนินการตามวรรคแรก หากไม่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

โดยเพิ่มข้อความของอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในด้านการตรวจสอบคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ ซึ่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ไม่ได้กำหนดไว้

เนื่องจากระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติมในปัจจุบัน ไม่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบคุณสมบัติไว้ ทำให้เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ตรวจสอบหลักฐานเอกสารจากผู้ที่มายื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและให้รับรองตนเองฝ่ายเดียว การกำหนดอำนาจหน้าที่โดยตรงให้

เจ้าหน้าที่จะทำให้การตรวจสอบคุณสมบัติมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นการตรวจสอบสองทาง กล่าวคือ ผู้ยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุยืนยันในคุณสมบัติตนเองทางหนึ่ง และเจ้าหน้าที่ก็จะตรวจสอบคุณสมบัติกับหน่วยงานของรัฐอีกทางหนึ่ง จะทำให้โอกาสความเสียหายที่จะเกิดแก่รัฐน้อยลงมากและ เหตุผลที่ต้องกำหนดโทษ ก็เพื่อให้เจ้าหน้าที่เคร่งครัดต่อหน้าที่ ในกรณีที่กฎหมายได้กำหนดอำนาจ และหน้าที่แล้วแต่กลับปล่อยปะละเลย ซึ่งจะทำให้ราชการเสียหาย การกำหนดโทษก็จะเป็นอีก มาตรการหนึ่ง เพื่อให้เจ้าหน้าที่เข้มงวดกับการตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ที่ตนเองพึงมี

3. ปัญหาเกี่ยวกับผู้รับเบี้ยยังชีพถึงแก่ความตาย

สำหรับปัญหาข้อนี้ขอแยกข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ข้อ 15

เดิมว่า “กรณีผู้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุถึงแก่ความตาย ให้นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นแจ้งการตายต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้ตายมีชื่อในทะเบียนบ้านภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการตายและให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่ผู้ตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านนั้น แจ้งแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จ่ายเงินเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุตามข้อ 8 ต่อไป”

แก้ไขเพิ่มเติมเป็น ข้อ 15/1 “ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับเจ้าพนักงาน ฝ่ายปกครอง กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน ตรวจสอบบุคคลผู้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เป็นประจำทุกเดือน

กรณีมีการตรวจสอบจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรตามข้อ 10 วรรคสองแล้ว ปรากฏว่าไม่มี ข้อมูลการแจ้งตาย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระงับการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุสำหรับบุคคล ดังกล่าว ภายใน 15 วัน นับแต่วันได้รับแจ้ง”

เนื่องจากเป็นปัญหาในการแจ้งตายหรือแสดงตัวของผู้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ กรณีไม่มีญาติ อยู่เพียงลำพัง อยู่สถานที่พื้นที่ห่างไกล เพราะถ้าผู้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตาย หากมีการแจ้งตาย นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นมีหน้าที่แจ้งการตายต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้ตายมี ชื่อในทะเบียนภายในเจ็ดวันอยู่แล้ว แต่กรณีผู้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตาย และไม่มีญาติ และไม่มี การแจ้งตาย ก็ไม่สามารถตรวจสอบการตายจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรได้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติ การทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 มาตรา 21 กำหนดว่านอกจากนายทะเบียนแล้ว ให้เจ้าพนักงานฝ่าย ปกครองหรือตำรวจสามารถรับแจ้งการตายด้วยก็ได้ ซึ่งการรอรับการแจ้งอย่างเดียวย่อมไม่เพียงพอและ ทันทต่อสถานการณ์ จึงมีความจำเป็นต้องตรวจสอบเป็นประจำทุกเดือน โดยกำหนดให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน ตรวจสอบตัวบุคคลผู้รับเงินเบี้ยยัง ชีพผู้สูงอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนในการแสดงดำรงการมีชีวิตเป็นประจำทุกเดือน เพื่อ

ตรวจสอบการมีชีวิตอยู่ของผู้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และเป็นการดูแลและป้องกันการตกหล่นของผู้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ที่ไม่มีญาติ อยู่โดยลำพัง ห่างไกลจากเขตเมือง ซึ่งจะทำให้การตรวจสอบมีความรอบคอบและละเอียดมากขึ้น ประกอบกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง และเป็นผู้ปกครองในเขตหมู่บ้าน ย่อมรู้ประชากรราษฎรในหมู่บ้านของตนเองเป็นอย่างดี เมื่อทราบข้อเท็จจริงได้รวดเร็วการติดตามผลและตรวจสอบผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นและตรงตามข้อเท็จจริงและเป็นปัจจุบัน

เมื่อตรวจสอบแล้วไม่มีการแจ้งตาย การระงับการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นมาตรการอย่างหนึ่ง ที่รัฐสามารถยับยั้งความเสียหายที่จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้สูงอายุตายแล้วไม่มีการแจ้งตาย หากยังมีชีวิตอยู่ เมื่อผู้สูงอายุถูกระงับการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแล้ว ผู้สูงอายุสามารถแสดงตัวยืนยันการมีชีวิตอยู่ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านได้ทันที ทำให้พิสูจน์ทราบถึงการมีชีวิตอยู่ได้อีกทางหนึ่ง และลดปัญหาในการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่ถึงแก่ความตายไปแล้ว โดยไม่มีการแจ้งตายด้วย

บรรณานุกรม

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. คู่มือมาตรฐานแรงงานไทยเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับ

ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: เรียงสาม กราฟฟิคดีไซน์, 2559.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เจ. เอส. การพิมพ์, 2548.

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. “สถานการณ์ผู้สูงอายุ”. 2555, เข้าถึงได้จาก

http://commedl.md.kku.ac.th/site_data/myort2_...(สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2563).

จรัส สุวรรณมาลา. ปฏิรูประบบการคลังไทยกระจายอำนาจสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2. :

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2538.

ธีระภัทร์ เอกผาชัยสวัสดิ์. เอกสารประกอบคำสอนรายวิชาการพัฒนาผู้สูงอายุ. เพชรบูรณ์: คณะ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2547.

นันทา มาระเนตร์. “ค่านิยมและความสำคัญของผู้สูงอายุ. 2553, เข้าถึงได้จาก

[dhttp://guru.sanook.com/search](http://guru.sanook.com/search). (สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2563).

บ้งอร ธรรมสิริ. ครอบครัวยุคใหม่กับการดูแลผู้สูงอายุ. วารสารการเวก. ฉบับนิทรรศการวันเจ้าฟ้าวิชาการ.

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2549.

พรณี สมเทศน์. การดูแลผู้สูงอายุในระดับครอบครัว กรณีศึกษาบ้านนาศรีดงเค็ง ตำบลสะอาด

- อำเภอป่าพอง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2552.
- โกคิน พลกุล. เอกสารคำบรรยายวิชาปัญหาขั้นสูงทางกฎหมายมหาชน 2: คดีปกครองฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2528.
- โยธิน แสงวดี และคณะ. นวัตกรรมของทุนมนุษย์เพื่อการพัฒนาเมืองและชนบทที่ยั่งยืน. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552.
- ละเอียด แจ่มจันทร์ และสุรี ชันธวัชวงค์. สารทบทวน : การพยาบาลผู้ใหญ่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทจุดทอง, 2549.
- วันเพ็ญ ปันราช. การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน. ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.
- ศิริพันธ์ุ สาสัดย์. การพยาบาลผู้สูงอายุ ปัญหาที่พบบ่อยและแนวทางการดูแล. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- ศุภย์ศวรรรชิกชน สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 – 2564). กรุงเทพฯ: คณะกรรมการ. 2545.
- สายฤดี วรกิจโกศาทร และคณะ. ปรับแนวคิดร่วมชีวิตผู้สูงอายุ: การทบทวนแนวคิดและองค์ความรู้เบื้องต้นเพื่อพัฒนาสุขภาวะและคุณภาพชีวิตของกลุ่มประชากรผู้สูงอายุ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550.
- สุพรรณษา วังคีรี. บทบาทของการดูแลผู้สูงอายุในการดูแลผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. พิษณุโลก: สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2552.
- สุรพล ชยกพ. การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- Martocchio, J. J. Strategic Compensation: a Human Resource Management Approach. 4 th ed. Upper Saddle River, N.J.: Pearson/Prentice Hall, 2006.
- Milkkovich and Newman. Management and Organizational Behavior. (6th ed.). New Jersey: Prentice Hall, Inc, 2002.
- Samuel Humes IV. Local Governance and National Power: A Worldwide Comparison of Tradition and Change in Local Government. International Union of Local Authorities. The Hague, Netherlands. Harvester Wheatsheaf, 1991.
- Swagerty DLJ., Takahashi PY, Evans JM. Elder mistreatment. Am Fam Physician. 1999,

59(10): p. 2804-8.

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.

2542

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญ พ.ศ. 2494 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2502

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น พ.ศ. 2548

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562